Näringsutskottets betänkande 1986/87:16

om ändring i lagen (1955:183) om bankrörelse (prop. 1986/87:12 delvis)

NU 1986/87:16

Ärendet

I detta betänkande föreslår utskottet en lagändring som innebär att bankaktiebolag får möjlighet att under vissa förutsättningar inrätta filialer i utlandet. Enligt regeringens förslag i proposition 1986/87:12 om ny banklagstiftning skall en bestämmelse av denna innebörd ingå i en ny bankrörelselag. De lagar som föreslås i propositionen skulle enligt denna träda i kraft den 1 januari 1987. Då beredningen kräver längre tid torde ikraftträdandet få förskjutas till den 1 april 1987 eller senare. Utskottets förslag avser en omedelbar, provisorisk lagstiftning i den angivna delfrågan.

Skrivelser i saken har inkommit till utskottet först från Svenska bankföreningen och därefter från bankinspektionen.

Sammanfattning

Utskottet föreslår att i lagen (1955:183) om bankrörelse förs in en bestämmelse som ger svenska bankaktiebolag möjlighet att efter särskilt tillstånd öppna filialer utomlands. Filialerna skall betraktas som valutautlänningar. Lagändringen har karaktären av ett provisorium i avvaktan på att en av regeringen föreslagen ny banklagstiftning kan träda i kraft under år 1987.

Proposition 1986/87:12

Visst förslag

I proposition 1986/87:12 (finansdepartementet) har regeringen – efter föredragning av statsrådet Bengt K. Å. Johansson – lagt fram bl. a. förslag till en ny bankrörelselag (band 1 s. 3 f.). I 1 kap. 4 § har andra stycket följande lydelse:

Ett *bankaktiebolag* får efter tillstånd av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, bankinspektionen inrätta filial i utlandet. Sådant tillstånd skall lämnas om ändamålet kan anses vara till nytta för bankväsendet eller det allmänna. Bestämmelser om bankaktiebolags förvärv av aktie eller andel i utländskt bankföretag finns i 2 kap. 6 § 1.

Regeringens förslag har i vad avser det här återgivna stycket inte granskats av lagrådet. Den ifrågavarande lagändringen får, sägs det i propositionen (band

1 *Riksdagen 1986/87. 17 saml. Nr 16*

1 s. 164), anses vara av så enkel beskaffenhet att lagrådets granskning inte behövs.

Regeringen har genom propositionen också lämnat riksdagen tillfälle att ta del av ett inom finansdepartementet upprättat förslag till förordning om ändring i valutaförordningen (1959:264) vilket har betydelse i detta sammanhang. Förslaget är fogat till propositionen som bilaga 8 (band 5 s. 468 f.).

Förslagets innebörd och motivering

Motiveringen för regeringens här återgivna förslag finns i avsnitt 3.13, Etablering av filialer (band 1 s. 200 f.). Ytterligare kommentarer lämnas i specialmotivering (band 1 s. 207). Till grund för lagförslaget ligger en framställning från Svenska bankföreningen.

Förslaget innebär att svenska bankaktiebolag ges möjlighet att inrätta filialer utomlands. I fråga om motsvarande möjlighet för sparbanker och föreningsbanker hänvisar föredragande statsrådet till överväganden inom kreditmarknadskommittén (Fi 1983:06).

För filialetableringen skall krävas särskilt tillstånd på samma sätt som gäller för bankaktiebolags förvärv av aktie m. m. i utländskt bankföretag. Det ligger enligt propositionen i sakens natur att en bank som tillåts inrätta filial i utlandet skall vara valutabank, dvs. ha fått riksbankens tillstånd att för egen eller riksbankens räkning driva handel med utländska betalningsmedel och utländska fordringar.

Såsom förordats av fullmäktige i riksbanken görs bankers filialer i utlandet till valutautlänningar, vilket kommer till uttryck i den föreslagna ändringen i valutaförordningen (1 § andra stycket). De blir därmed fria att utan särskilt tillstånd från riksbanken bedriva samma verksamhet som bankernas utländska dotterbolag kan bedriva i dag.

Motion

I motion 1986/87:N121 av Christer Eirefelt m. fl. (fp), en av de motioner som har väckts med anledning av proposition 1986/87:12, finns ett yrkande som formellt sett hänför sig bl. a. till det förslag som har återgetts i föregående avsnitt. I motionen yrkas nämligen bl. a. (1) att riksdagen skall avslå propositionen.

Motionens förespråkare i utskottet åberopar inte yrkandet gentemot det förslag som utskottet lägger fram. Yrkandet tas i detta betänkande upp endast såvitt det kan anses riktat mot regeringens förslag till ändring i valutaförordningen.

Utskottet

Regeringen har i proposition 1986/87:12 om ny banklagstiftning föreslagit att bankaktiebolagen skall få möjlighet att efter särskilt tillstånd öppna filialer utomlands. En bestämmelse härom – utan motsvarighet hittills – skall enligt propositionen ingå i en ny bankrörelselag. Några politiska meningsskiljak-

tigheter i frågan har inte uppenbarats genom de motioner som har föranletts av propositionen.

Regeringen har föreslagit att den nya banklagstiftningen skall träda i kraft den 1 januari 1987. Beredningen av lagstiftningsärendet kräver emellertid längre tid än som därvid har förutsatts. Utskottet räknar nu med att ikraftträdandet får förskjutas till den 1 april 1987 eller eventuellt en senare tidpunkt.

Vissa banker har, med utgångspunkt i regeringens förslag, vidtagit förberedelser för en filialbildning avsedd att äga rum snarast efter det stundande årsskiftet. Det är – vilket Svenska bankföreningen med instämmande av bankinspektionen har framhållit för utskottet – för dem av stor betydelse att den avsedda lagbestämmelsen inte låter vänta på sig.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att en bestämmelse med det av regeringen föreslagna innehållet provisoriskt, med giltighet fr. o. m. den 1 januari 1987, infogas i 1 § lagen (1955:183) om bankrörelse, vilken lag nu reglerar bankaktiebolagens verksamhet. I fråga om motiveringen hänvisar utskottet till aktuella delar av proposition 1986/87:12, vilka har angivits i det föregående. Med hänsyn till att lagen om bankrörelse beräknas komma att upphävas inom kort föreslår utskottet inte sådana redaktionella justeringar i den ändrade paragrafens tidigare delar som annars skulle vara naturliga.

En förutsättning för regeringens förslag i ämnet är att bankfilialer som inrättas utomlands skall – såsom fullmäktige i riksbanken har förordat – i Sverige betraktas som valutautlänningar. Detta avses komma till uttryck genom en ändring i valutaförordningen (1959:264). Enligt praxis har regeringen genom propositionen berett riksdagen tillfälle att ta del av förslag till en sådan författningsändring. Utskottet finner att detta förslag inte ger anledning till någon erinran från riksdagens sida.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. antar följande

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1955:183) om bankrörelse

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1955:183) om bankrörelse skall ha följande lydelse:

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

1 §

Bankrörelse må, förutom av Sveriges riksbank, drivas endast av bankaktiebolag, som därtill erhållit regeringens tillstånd (oktroj).

Med bankrörelse förstås i denna lag sådan verksamhet, i vilken ingår inlåning från allmänheten på räkning som av bank allmänneligen begagnas.

Angående sparbank, centralkassa för jordbrukskredit och järnkontoret är särskilt stadgat.

Utländskt bankföretag må efter tillstånd av regeringen från kontor eller annat fast driftställe här i riket driva verksamhet i vilken ej ingår inlånings- eller utlåningsrörelse.

Ett bankaktiebolag får efter tillstånd av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, bankinspektionen inrätta filial i utlandet. Sådant tillstånd skall lämnas om ändamålet kan anses vara till nytta för bankväsendet eller det allmänna. Bestämmelser om bankaktiebolags förvärv av aktie m. m. i utländskt bankföretag finns i 55 § första stycket 5.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

2. med anledning av proposition 1986/87:12 i ifrågavarande del och med avslag på motion 1986/87:N121 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört om det i propositionen redovisade förslaget till förordning om ändring i valutaförordningen (1959:264).

Stockholm den 10 december 1986

På näringsutskottets vägnar

Nils Erik Wååg

Närvarande: Nils Erik Wååg (s), Christer Eirefelt (fp), Lennart Pettersson (s), Rune Jonsson (s), Ivar Franzén (c), Sten Svensson (m), Åke Wictorsson (s), Hadar Cars (fp), Per Westerberg (m), Bo Finnkvist (s), Per-Richard Molén (s), Elving Andersson (c), Göran Magnusson (s) och Leo Persson (s).

gotab Stockholm 1986 11959